

Strimoniamve gruem, munera grata dabit.
 Illi cum crotalis, tinnitibus atque lyrarum
 Threicium superans, clangeret ipsa vacans.
 Artibus omnigenis rutilans o nomine dulcis
 Hoc opere ut tibimet obsecro chare vacet.
 Nomen namque tuum recolit plus omnibus unum
 Perdia quod memorat, nocteque connumerat.
 Attamen indubitans istæc ut tu mihi credas.
 Aspice quæ scripsit ipsa magistra tibi.

VERSUS THALIE AD EUNDEM.

Compar amande vale, nostri decus inclyte salve,
 Quem nobis aptum facit experientia rerum,
 Artibus in nostris qui non æquandus haberis.
 Namque tuum nomen mihi semper amabile lumen,
 Noctes atque dies mecum versabitur omnes
 Quod stringens numeris cœlestis ad instar honoris,
 Compono certis manifestans cognita rhythmis,
 Cujus frons quinis, deciesque recognita quinis
 Dat lateri triadem decadem ter denique signa.
 Denique bis binis ipso de nomine sumptis
 Litterulis quadrum signo per climata mundum
 Mox totidem reliquis ductis exinde elementis
 Quattuor in mundum spargentes dogmata latum,
 Signantur proceres, Christi documenta notantes,
 At tu si cautus hæc hina quadrangula cernis,
 Bis centum numeros adjectis quinque notabis
 Quos per septenos sollers si dividis orbes:
 Sunt duo quæ restant geminam signantia pacem,
 Eptas, nam totidem designat dona superna,
 Sed si pentagonum cernis per grammata primum
 Quodam cum plithongo resonat, ceu nuntius alti,
 Ternæ litterulæ restant de nominis arce,
 Quas fidei sanctæ ternarius offerat ipse,
 Aspice nunc clarum frater nomenque serenum,
 Gaudens cum Domino felix, nostrique memento.

IN BASILICA SANCTI PETRI ET PAULI.

Hic Petrus et Paulus, quadrati luminaria mundi,
 Absidam gemino tutantur lumine lautani,
 Necnon Andreas, qui quondam funera lætus
 Passus et in patibulo sancta cum carne pependit.

^a *Cenduailla*. Obiit Romæ post acceptum baptismum
 anno 689 xii Kal. Maias. De eo vide Alfordum,

A Hoc templum Buggæ pulchro molimine structum
 Nobilis erexit Cenuvium filia regis,
 Qui prius imperium Saxonum jure regebat,
 Donec præsentis contemnens culmina regni,
 Divitias mundi rerumque reliquit habenas,
 Plurima basilicis impendis rura novellis,
 Qua nunc Christicolæ servant monastica jura.
 Exin sacratam perrexit quærere vitam,
 Dum proprium liquit Christi pro nomine regnum.
 Qui tamen ante tribus gessit certamina pugnis,
 Et ternis pariter confecit bella triumphis
 Post hunc successit, in bello famosas et armis,
 Rex Cæjivunalla ^a potens, regnique possessor et

[Luzer.

Sed mox imperium mundi sceptrumque relinquens
 B Alta supernorum conquiens regna polorum,
 Clarum stelligeri conscindens culmen olympi,
 Sed his principibus cœlum penetrantibus altam,
 Quorum descripsi jam bina vocabula dudum,
 Tertius accepit sceptrum regnator opimum,
 Quem clamant Ini certo cognomine gentis,
 Qui nunc imperium Saxonum jure gubernat.
 Quo regnante novum præcelsa mole sacellum
 Buggæ construxit supplex vernacla Christi.
 Præsentem ergo diem cuncti celebremus ortales,
 Et reciproca Deo modulemur carmina Christo.
 Sic rexit regnum plures feliciter annis,
 Donec conversus cellam migravit in almam.
 Inde petit superas meritis splendentibus arces,
 Angelicis turmis ad cœli culmina ductus,
 C Cœlicolis junctus lætatur sorte superna.
 Turgida cum ratibus sulcabat cærulea curvis,
 Et maris æquoreos lustrabat remige campos.
 Algida ventosis crepitabant carbasa flabis,
 Donec barca rudi pulsabat littora rostro.
 Exin nimbosas transcendit passibus Alpes
 Aggeribus niveis et montis vertice septas;
 Cujus in adventu gaudet clementia Romæ,
 Dum mergi meruit baptismi gurgite felix.
 Post albas ^b igitur morbo correptus egrescit,
 Donec mortalis clausit spiracula vitæ

Annal. eccl. Anglo-Sax., ad ann. 688 et 689.

^b Nimirum post baptismum

WALAFRIDI STRABI

HORTULUS

AD GRIMALDUM, MONASTERII SANCTI GALLI ABBATEM.

CANISIUS LECTORI.

Etsi Hortulus iste Strabi jam olim fuit divulgatus, hic tamen denuo publicare libuit, ut poemata Strabi, quoad fieri potest, tandem unum in corpus colligantur. Utinam sancti Galli Vitam ab eodem carmine scriptam addere licuisset! Sed absterruit nos codex vitiosissime exaratus, ex quo te non magis expedias quam ex turbatis vento foliis Sibylæ. Ut autem noveris quis sit iste Grimaldus, cui Hortulum hunc Strabus consecrat, placet ascribere quæ de illo notavit R. P. Jodocus Metzlerus, monasterii S. Galli professor. An ergo Grimaldum archicapellanum suum, clericum sæcularem, Ludovicus, Austrasiæ rex, in locum Engelberti

defuncti abbatis substituit anno Domini 841, ut habet ms. Chronicon, vel, ut alii, 842. Hic abbas admodum bene monasterio præfuit. Non tam in temporalium quam regularium divinarumque rerum cura, etc. Excitavit Grimaldus oratorium S. Othmari, et eo corpus illius de ecclesia S. Galli per Salomonem episcopum Constantiensem transtulit anno Domini 867, die VIII Kalend. Octob., indict. 4. Ab hoc abbate in monasterium receptus est S. Notkerus parvulus; sub eodemque empti sunt et scripti multi optimi libri magnis sumptibus. Erant item interior monachorum, et exterior sæcularium in monasterio celeberrimæ scholæ, in quibus et principum et nobilium filii accurate instituebantur. Oblit anno 872, cum præfuisset annis triginta uno. Et sepultus est, ut colligo ex sequenti epitaphio, in templo S. Othmari; aliud enim condidisse non legitur. Epitaphium hoc est:

Hic manet interius divinæ legis amator
Grimuualdus bunhils, templum hoc qui condere fuisse.

PRÆFATIO AUCTORIS.

Plurima tranquillæ cum sint insignia vitæ,
Non minimum est, si quis Pestanæ deditus arti,
Noverit obsceni curas tractare Priapi.
Ruris enim quæcunque datur possessio, seu sit
Putris arenoso qua torpet glareæ tractu,
Seu pingui mollita graves uligine fetus,
Collibus erectis alte sita, sive jacenti
Planitie facilis clivo, seu vallibus horrens;
Non negat ingenuos olerum progignere fructus:
Si modo non tua cura gravi compressa veterno,
Multiplices olitoris opes contemnere stultis
Ausibus assuescit, callosasque ære diurno
Detrectat fuscare manus, et stercora plenis
Vitat in areni disponere pulvere quallis.
Hæc non sola mihi patefecit opinio famæ
Vulgaris, quæ sita libris nec lectio priscis,
Sed labor et studium, quibus otia longa dierum
Postposui, expertum rebus docuere probatis.

I. CULTURÆ INITIUM.

Bruma senectutis vernacula totius anni
Venter, et amplifui consumptrix sæva laboris,
Veris ubi adventu terrarum pulsa sub imas
Delituit latebras, vestigiaque horrida avaræ
Ver hiemis reduci rerum delere pararet
Stenamate *, et antiquo languentia rura nitore
Reidere, ver orbis primum caput et decus anni:
Purior aura diem cum jam reserare serenum
Inciperet, zephyroque herbæ floresque secuti
Tenuia porrigerent radicis acumina, cæco
Tecta diu gremio, canasque exosa pruinas;
Cum sylvæ foliis, montes quoque gramine pingui,
Prataque conspicuis vernarent læta virectis:
Atrium, quod pro foribus mihi parva patenti
Area vestibulo solis convertit ad ortum,
Urticæ implerunt, campique per æquora parvi
Illita ferventi creverunt tela veneno.
Quid facerem? tam spissus erat radicibus infra
Ordo catenatis, virides ut texere lentis
Viminibus crates stabuli solet arte magister:
Ungula cornipedum si (quando humore nocetur
Collecto) putres imitatur marcida fungos.
Ergo moras rumpens Saturni dente latentes
Aggredior glebas, torpentiaque arva, revulsis

* Id est corona.

† Ne fors, Hanck., not. ms.

‡ Græcè, ἀλλοτρεῖος. Versus quidem claudicare videtur: sed si primam, more hujus ætatis, in præfui

- A Sponte renascentum complexibus urticarum
Erigo, et umbricolis habitata cubilia talpis
Diruo, lumbricos revocans in luminis oras.
Inde Noti coquitur flabris solisque calore
Areola, et lignis ne diffuat obsita quadris
Altius a plano modicum resupina levatur;
Tota minutatim rastris contunditur uncis,
Et pinguis fermenta simi superinsinuatur.
Seminibus quædam tentamus oluscula, quædam
Stirpibus antiquis prisce revocare juventæ.
Denique vernali interdum conspergitur imbre
Parva seges, tennesque fovet præblanda vicissim
Luna comas. Rursus si quando sicca negabant
Tempora roris opem, culturæ impulsus amore
(Quippe siti metuens graciles torpescere sibras),
B Flumina pura cadis inferre capacibus acris
Curavi studio, et propriis infundere palmis
Guttatim, ne forte b velocior impetus undas
Ingereret nimias, et semina jacta moveret.
Nec mora germinibus vestitur tota tenellis
Areola, et quanquam illius pars ista sub alto
Arescat tecto, pluviarum et muneris experts
Squalleat aerei: pars illa perennibus umbris
Diffugiat solem: pars hæc, quia celsior, ignei
Sideris accessum lateris neget obice duri:
Non tamen ulla sibi fuerant quæ credita pridem,
Spe sine crementi pigro sub cespite clausit.
Quin potius quæ sicca fere, transolata subactis
Suscepit scrobibus, redivi plena virore
Restituit, reparans numeroso semina fructu.
C Nunc opus ingenii, docili nunc pectore et ore
Nomina quo possim viresque attingere tantæ
Messis, ut ingenti res parvæ ornentur honore.

II. SALVIA.

Elelifagus e prima præfulget honore locorum,
Dulcis odore, gravis virtute, atque utilis haustu.
Pluribus hæc hominum morbis prodesse reperta,
Perpetuo viridi meruit gaudere juventa.
Sed tolerat civile malum: nam sæva parentem
Progenies florum, fuerit ni dempta, perurit,
Et facit antiquos defungier invida ramos.

III. RUTA.

Hoc nemus umbriferum pingit viridissima ruta
Silvula cæruleæ, foliis quæ prædita parvis

get corripas, stabit; vel, si malis, primam verbi elelifagus syllabam verbo versus præcedentis ultimo absorptam intelligas, legendo tamen primo pmo prima. Erit.

Umbellas jaculata breves, spiramina venti
Et radios Phœbi caules transmittit ad imos,
Attactuque graves leni dispergit odores.
Hæc cum multiplici vigeat virtute medelæ,
Dicitur occulis apprine obstare venenis,
Toxicaque invasiv incommoda pellere fibris.

IV. ARROTONUM.

Nec minus Abrotoni promptum est mirarier alte
Pubentis frutices, et quas inspicat aristas
Ramorum ubertas, tenues imitata capillos.
Hujus odoratum lento cum vimine crinem
Pæoniis captum prodest miscere medelis
Febribus obstat enim, telum fugat, adjuvat artus
Quos incerta premit furtivæ injuria guttæ.
Præterea tot habet vires quot fila comarum.

V. CUCURBITA

▪ Haud secus altipetax, semente cucurbita vili
Assurgens, parmis foliorum suscitatur umbras
Ingentes, crebrisque jacit retinacula ramis :
Ac velut ulmum hedera implicuit cum frontibus

[altam,

Ruris abusque sinu toti sua brachia circum
Laxa dedit ligno, summumque secuta cacumen
Corticis occulit viridi tutamine rugas :
Aut arbustivum vitis genus, arbore cum se
Explicuit quavis, ramorumque alta corymbis
Vestit, et propria sursum se sponte levavit :
Visitur ergo rubens aliena in sede racemus
Dependere, premit tabulata virentia Bacchus,
Pampinus et frondes discernit latior altas.
Sic mea sic fragili de stirpe cucurbita surgens
Diligit appositas, sua sustentacula, furcas,
Atque amplexa suas uncis tenet unguibus alnos
Ne vero insano divelli turbine possit,
Quot generat nodos, tot jam retinacula trudit.
Et quoniam duplicem producent singula funem,
Undique fulturam dextra lævaqueprehendunt.
Et velut in fusum nentes cum pensa puellæ
Mollia trajiciunt, spirisque ingentibus omnem
Filorum seriem pulchros metantur in orbes,
Sic vaga tortilibus stringunt amenta catenis
Scalarum, teretes involvuntque illico virgas,
Viribus et discunt alienis tecta cavarum
Ardua porticum volucris superare natatu b.
Jam quis poma queat ramis pendentia passim
Mirari digne ? quæ non minus undique certis
Sunt formata viis, quam si tornatile lignum
Inspicias medio rasum, quod mymphure constat.
Illa quidem, gracili primum demissa flagello,
Oblongo tenuique ferunt ingentia collo
Corpora : tum vastum laxatur in ilia pondus,
Totum venter habet, totum alvus, et intus aluntur
Multa cavernoso sejunctim carcere grana,
Quæ tibi consimilem possunt promittere messem.
Ipsis quin etiam teneri sub tempore fructus
Ante humor quam clausa latens per viscera sero

▪ Ingeniosum est illud caput de cucurbita, nec
a melioribus auctoribus melius concinnatum videtur.
ΒΛΑΤΗΝΙΣ.

A Autumni adventu rarescat, et arida circum
Restiterit entis, inter opes transire ciborum
Sæpe videmus, et ardenti sartagine pinguem
Combibere arvinam, et placidum segmenta saporem
Ebria multoties mensis præstare secundis.
Si vero æstivi sinitur spiramina solis
Cum genitrice pati, et matura falce recidi,
Idem fetus in assiduos formarier usus
Vasorum poterit, vasto dum viscera ventre
Egerimus, facili radentes ilia torno.
Nonnunquam hac ingens sextarius abditur alvo,
Clauditur aut potior mensuræ portio plenæ
Amphora, quæ piceo liuitur dum glutine, servat
Incorrupta diu generosi dona Lyxi.

VI. PEPONES.

B Hoc simul in spatio, campo quo figitur imis
Hæc tam læta seges, vili quam carmine pinxi,
Visitur alterius vitis genus acre, per æquor
Serpere pulvereum, et fructus nutrire rotundos
Pomorum. Hæc species terræ super arida vulgo
Tecta jacens, crementa capit pulcherrima, docet
Solibus æstivis flavos intincta colores
Messoris calathos matura fruge replet.
Tum videas aliis oblongo stemmate ventrem
Demissum, nucis aut ovi versatilis instar :
Vel qualis manibus quondam suspensa supinis
Lucet, agens circum lomenti hulla salivam
Ante recens maceratur aquis quam spuma refusis,
Dum lentescit adhuc digitis luctantibus, et se
Alternis vicibus, studioque fricantibus uno
C Inter utramque manum, parvo fit parvus hiatus
Exitus : huc stricto lenis meat ore Noti vis,
Distenditque cavum vitrea sub imagine pondus,
Et centrum medio confingit labile fundo,
Undique conveniat cameris quo inflexio tecti.
Ergo calybs hujus penetrat dum viscera poni,
Elicit humoris largos cum semine rivos
Multiplici : tum deinde cavum per plurima terga
Frustra manu spargens hortorum lætus opinas
Delicias conviva capit, candorque saporque
Oblectant fauces : nec duros illa molares
Esca stupere facit, facili sed mansa voratu
Vi naturali frigus per viscera nutrit.

VII. ABSYNTHIUM.

D Proximus absynthi frutices locus erigit acris,
Herbarum matrem simulantes vimine lento.
In foliis color est alius, ramisque odor alter
Puberibus, longaque saporis amarior haustus.
Ferventem domuisse sitim, depellere febres
Hoc solet auxilium clara virtute probatum.
Si tibi præterea caput acri forte dolore
Pulsetur subito, vel si vertigo fatiget,
Hujus opem rimare, coquens frondentis amarum
Absynthi silvam, tum jura lebetæ capaci
Effunde, et capitibus perfunde cacumina summi.
Quo postquam ablueris graciles humore capillos,

b Hanck., meatu.

Devinctas frondes superimposuisse memento.
Tum mollis fotos constringat fascia crines,
Et post non multas elapsi temporis horas
Hoc inter reliquas ejus mirabere vires.

VIII. MARRUBIUM.

Quid referam juxta positi nimiumque potentis
Marrubii non vile genus, licet acrius ora
Mordeat, et longe gustum disjungat odore.
Dulce enim olet, non dulce sapit, sed pectoris ægros
Comprimit angores, tristi dum sumitur haustu,
Præcipue talis caleat si potus ab igni,
Et cœuam cyathis cogatur claudere crebris,
Si quando infensæ quæsita venena novercæ
Potibus immiscent, dapibusve aconita dolosis
Tristitia confundunt, extemplo sumpta salubris
Potio marrubii suspecta pericula pressat.

IX. FENICULUM.

Nec marathri taceatur honor, quod stipite forti
Tollitur, et late ramorum brachia tendit;
Dulce satis gustu, dulcem satis addit odorem.
Hoc oculis quos umbra premit prodesset loquuntur.
Hujus item semen, fetæ cum lacte capellæ
Absumptum, ventris fertur mollire tumorem,
Cunctantisque moras dissolvere protinus alvi
Præterea radix marathri, commixta liquori
Lenæo, tussim percepta repellit anhelam.

X. GLADIOLA.

Te neque transierim Latæ cui libera lingua
Nomine digladii nomen facundia sinxit.
Tu mihi purpurei progignis floris honorem,
Prima æstate gerens violæ jucunda nigellæ
Munera, vel qualis mensa sub Apollinis alta
Investis pueri pro morte recens Hyacinthus
Exiit, et regis signavit vertice nomen.
Radicis ramenta tuæ siccatâ fluenti
Diluimus contusa mero, saxumque dolorem
Vesicæ premimus tali, non secius, arte.
Pignore, fullo, tuo, lini candentia texta
Efficit ut rigeant^a, dulcesque imitentur odores.

XI. LIBISTICUM.

Inter odoratam memorare libistica silvam
Fortia suadet amor parvi diffusior horti.
Hoc germen succo quamvis et odore gemellis
Orbitis officere et tenebras inferre putetur,
Semina sæpe tamen quæsitis addere curis
Parva solent, famamque aliena laude mereri.

XII. CEREPOLIUM.

Quæ tot bellorum, tot famosissima rerum
Magnarum monumenta sacro pia conficis ore,
Exiles, Erato, non dedignare meorum
Divitias olerum versu perstringere mecum.
Infirmis divisa licet Macedonia ramis
Spargitur, et crebris ignobile semen aristis
Sufficit, illa tamen, toto reparabilis anno,
Pauperiem largo solatur munere plebis

^a Barth., *rigeant*^b Barth., *indiguæ*.

A Indignæ^b, nec non restringere sanguinis undas
Corpore diffusas, facili solet obvia gustu.
Illa quoque infesto venter dum forte dolore
Turbatur, fomenta super non irrita ducit,
Puleium sibimet frondesque papaveris addens.

XIII. LILIUM.

Lilia quo versu candentia, carmine quoque
Jejunæ macies satis efferat arida musæ?
Quorum candor habet nivei simulacra nitoris.
Dulcis odor, silvas imitatur flore Sabæas.
Non Parius candore lapis, non nardus odore
Lilia nostra premit : nec non si perfidus anguis
Ingenitis collecta dolis serit ore venena
Pestifero, cæcum per vulnus ad intima mortem
Corde feram mittens, pistillo lilia præsta
B Commacerare gravi, succosque haurire sâlerno
Si quod contusum est summo liventis in ore
Ponatur punctim, tum jam dignoscere vires
Magnificas hujusce datur medicaminis ultro.
Hæc et jam laxis prodest contusio membris.

XIV. PAPAVER.

Et cereale quidem nugarum in parte papaver
Hæc memorare placet, quod raptæ mœsta puellæ
Mater ut immensis optata oblivia mentem
Exuerent curis, fertur Latona vorasse.
Hoc simul auxilio carbunculus, ater ab imo
Pectore qui ructus nimium convolvit amarus
Oris adusque fores, reprimi persæpe videtur.
Hujus ad alta caput, granorum semine fetum
C Protento fragilique solet se tollere collo,
Inque modum mali, regio cui Punica nomen
Indidit, unius patulo sub pellis amictu
Grana celebrandæ virtutis plurima claudit.
Deque sono mandentis habet formabile nomen.

XV. SCLAREA.

Hic umbrosa novos inter sclarea viroses,
Stipite^c prævalido assurgens, ramosque comasque
Alius extollit : quæ quamvis rarius ulli
Quæsita auxilio, medicorum pene putetur
Effugisse manus, dulci tamen indita caldæ
Et vires et odorati fermenta saporis
Præstat, eam juxta hortensis non extima costæ
Silva latet, stomachique moras ventremque salubri
D Provocat auxilio, radicis munere coctæ.

XVI. MENTHA.

Nec mihi defuerit vulgaris copia menthæ
Multa per et genera et species diversa coloresque
Et vires : hujus quoddam genus utile vocer
Raucisonam claro rursus redhibere canori
Posse putant, ejus succos si fauce vorarit
Jejuna, quem crebra premens raucedo fatigat.
Est aliud præpingue genus hujusce frutecti,
Quod jam non parvi diffundat germinis umbras,
Celsa ebulli sed more petens, a stipite forti
Undique majores foliorum porrigat alas,

^c Sclarea nostra non assurgit stipite. SCRIVERIUS, not. ms.

Quis odor alter inest, pauloque immitior haustus.
Sed si qui vires, species, et nomina menthæ
Ad plenum memorare potest, sciat ille necesse est
Aut quot Erythreo volitent in gurgite pisces,
Lemnius aut altum quot in aera Mulciber ire
Scintillas vastis videat fornacibus Ætnæ.

XVII. PULEIUM.

Non patitur cunctas angustia carminis hujus
Pulei virtutes celeri comprehendere versu.
Hoc apud Indorum tanti constare peritos
Fertur, apud Gallos quanti valet Indica nigri
Congeries piperis, quis jam dubitare sinetur
Hac herba plures leniri posse labores?
Quam pretiis inhianter emit ditissima tantis
Gens, hebenoque auroque fluens, et mira volenti
Quæque ferens mundo, o magni laudanda Tonantis
Virtus et ratio, nullis quæ munera terris
Larga suæ non pandit opis, quæ rara sub isto
Axe videre soles, aliis in partibus horum
Copia tanta jacet, quantam vilissima tecum
Efficiunt: rursus quædam quæ spreta videntur
Forte tibi, magno mercantur ditia regna,
Altera ut alterius potiatur fenore tellus,
Orbis et in toto per partes una domus sit.
Puleium quam decoctum curabit amice
Et potu et fotu stomachum (mihi crede) morantem.
Dum canimus quæ certa gravi ratione lenemus
Quædam audita, et jam vero miscere cothurn
Fas ususque sinit: ramum conjungito pulei
Auriculæ, ne forte caput turbaverit æstus
Solis in aërio si te perflarit aperto.
Quod nisi me currens deponere vela Thalia
Cogeret, ac tandem portus intrare moneret,
Hinc tibi multiplices poteram decerpere flores.

XVIII. APIUM.

Quamvis in nostris apium vilesceret nortis,
Et solito id multi prodesse sapore notarent,
Plura tamen propriis medicamina viribus, acri
Exhibet auxilio, cujus si trista capessas
Semina, torquentes urinæ frangere tricas
Dicitur, ipsum etiam tenero cum germine mansum
Concoquit errantes stomachi penetralibus escas.
Corporis hunc regem turbans si nausea vexet,
Mox apium lympha tristisque bibatur aceto,
Passio tum celeri cedet devicta medelæ.

XIX. BETTONICA.

Montibus et silvis, pratis et vallibus imis
Bettonicæ pretiosa licet collectio cunctis
Pene locis superet passim, tamen hanc quoque noster
Hortus habet, cultaque docet mansuescere terra.
Hæc tantum meruit generali nomine laudis,
Ut si quid mea Musa velit superaddere, tandem
Mole operis devicta sui, jam sentiat, illa
Utilitate minus quidquid deprompserit esse.
Hanc viridem si forte tuos coneris in usus
Carpere, siccataque hiemi deponere pigræ,
Turbida sive tuas oblectant pocula fauces,
Seu potius longo tibi defecata labore

A Dona placent, hujus virtus mirabilis herbe
Omnia sufficiet, quam quosdam pendere tanti
Novimus, ut contra, totum si injuria corpus
Impetit interius, muniri viribus ejus
Sese posse rati, soleant haurire diebus
Continuis hoc acre genus medicaminis am.
Præterea caput infesto si vulnere fractum
Tabuerit, tum crebra terens imposito sacra
Tegmina bettonicæ, statim mirabere vires
Illius in solidum fuerit dum clausa cicatrix.

XX. AGRIMONIA.

Hic quoque sarcocolam, campos quæ plurima passim
Vestit, et effetis silvarum inventa sub umbris
Nascitur, ordinibus facile est discernere pulchris.
Hæc præter varium latæ virtutis honorem,
B Trita domat ventris prædirum et pota dolorem.
Si quæ forte chalybis infensus vulnere membris
Indiderit nostris, hujus tentare jubemur
Auxilium, partique imponere tonsa patenti
Germina, maturum nacturi hac arte vigorem
Si tamen addatur mordens cataplasmati acetam.

XXI. AMBROSIA.

Haud procul ambrosiam vulgo quam dicere mos est
Erigitur, laudata quidem; sed an ista sit illa
Cujus in antiquis creberrima mentio libris
Fit dubium est multis. Medici tamen arte sumpto
Hanc utcunque colunt, tantumque hæc sanguinis haustu
Absumit, quantum potus ingesserit alvo.

XXII. NEPETA.

C Herbarum in numero, quas hortulus ille recentis
Semper prole creat, nepetæ non segnior exit
Surculus, urticam foliis simulantibus, alto
Vertice pergratum late largitus odorem.
Hæc variis olim morborum accommoda curis,
Non extrema alias inter decernitur herbas.
Hujus enim succus, roseo commistus olivo,
Efficit unguentum, læsæ quod vulnere carnis
Atque cicatricum deformia signa novarum
Posse abolere aiunt, prisco reparare nitore,
Et revocare pilos plagæ quos forte recentis
Pestis hiulca tulit sanie taboque perosos.

XXIII. RAPHANUM.

Hinc raphanum radice potens, satoque comarum
Tegmine sublatum, extremus facit ordo videri
D Cujus amara satis, quotiens viscera tussim.
Mansa premit radix, triti quoque seminis haustu
Ejusdem vitio pestis persæpe medetur.

XXIV. ROSA.

Jam nisi me fessum via longior indupediret,
Scrupeus atque novi tereretur carminis ordo,
Debueram viburna rosæ pretiosa metallo
Pactoli et niveis Arabum circumdare gemmis.
Hæc, quia non Tyrio Germania tingitur ostro
Lata nec ardenti se Gallia murice jactat,
Lutea purpureis reparat crementa quotannis.
Ubertum floris, tantum qui protinus omnes
Herbarum vicisse comas, virtute et odore
Dicitur, ut merito florum flos esse feratur.

Incipit hic oleum proprio de nomine dictum,
 Quod quam sæpe fiat mortalibus utile curis,
 Nec meminisse potest hominum, nec dicere quisquam.
 Huic famosa suos opponunt lilia flores,
 Longius horum et jam spirans odor imbuat auras.
 Sed si quis nivei candentia germina fructus
 Triverit, aspersi mirabitur illicet omnem
 Nectaris ille fidem celeri periisse meatu.

Hoc quia virginitas fama subnixa beata
 Flore nitet, quam si nullus labor exagitarit
 Sordis, et illiciti non fregerit ardor amoris,
 Flagrat odore suo. Porro si gloria pessum
 Integritatis eat, fateor, mutabit odorem.
 Hæc duo namque probabiliū genera incluta florum
 Ecclesiæ summas signant per sæcula palmas
 Sanguine martyrii carpunt quæ dona rosarum,
 Liliaque in fidei gestant candore nitentis.
 O mater virgo, secundo germine mater,
 Virga fide intacta, sponsi de nomine sponsa,
 Sponsa, columba, domus, regina, fidelis amica,
 Bello carpe rosas, læta arripe lilia pace,
 Flos tibi sceptrigero venit generamine Jesse,

A Unicus antiquæ reparator stirpis et auctor.
 Lilia qui verbis vitæque dixit amena,
 Morte rosas tingens, pacemque et prælia membris
 Liquit in orbe suis, virtutem amplexus utramque,
 Præmiaque ambobus servans æterna triumphis.

DICATIO OPUSCULI.

Hæc tibi servitii munuscula vilia parvi
 Strabo tuus, Grimalde pater doctissime, servus
 Pectore devoto, nullius ponderis offert.

Ut cum conceptu viridis consederis horti
 Super opacatas frondenti germine malos,
 Persicus imparibus crines ubi dividit umbris,
 Dum tibi cana legunt tenera lanugine poma
 Ludentes pueri, schola lætabunda tuorum,
 Atque volis ingentia mala capacibus indunt;

B Grandia conantes includere corpora palmis:
 Quo moneare habeas nostri pater alme laboris
 Dum relegis quæ dedo volens, interque legendum
 Ut vitiosa seces deponco, placencia firmes.
 Te Deus æterna faciat virtute virentem,
 Immarcescibilis palmam contingere vitæ;
 Hoc Pater, hoc Natus, hoc Spiritus annuat almus.

APPENDIX

AD OPERA WALAFRIDI STRABI

SERMO IN FESTO SANCTORUM OMNIUM.

(Vide inter S. Augustini Opera, Patrologiæ tom. XXXIX, part. II, col. 2155, serm. n. 209.)

CARMEN DE S. MICHAELE

Walafrido abjudicandum.

Ad te confugio, Michael, tua numina posco,
 Eximium lumen mundi, qui vota precantum
 Suscipis, et placido perducis ad astra volatu,
 Præsidium cœleste ferens mortalibus ægris.
 Principio veniam tribuas peccata remittens
 Actibus aut verbis, aut solo noxia sensu;
 Mox animum corpusque tuo medicamine cures,
 Vulnere restringens penitus variosque dolores
 Atque in pace domum foveas, mentemque per ævum
 Lætifices, cedant meliori tristia fotu.
 Tu generis, tu conjugii fiducia nostri.

Torqueat inde ruens nullus mea pectora casus,
 Avertas morbos, proprium aut consume periculum,
 Impendens arcere velis, viresque potentum

C Disjicias, rabido qui me livore fatigant.
 Non humilis pergam, nec vero inglorius ævum,
 Sed liqueat, quantum pro me tua dextera possit,
 Quæ quondam victamque dedit, famamque togato;
 Ipse gubernator rerum, mihi providus adsis,
 Impavidumque tegas, fortunatisque fovendum
 Consiliis, majore gradu contingat honorum
 Illustrem justis operi sensaque beatum.
 Efficias ne dura fames, aut turpis egestas
 Dedecus immergat; natis quos ipse dedisti
 Perpetuum dones cibum, firmamque salutem.
 Sim gratus, carusque meo semperque probandus
 Martiano, quem tu incolumem summo renitentem
 Fastigio, gravidus tutum defende periculis,
 Nunc ego nunc tristem cernam relinquere a cogar.

EPITAPHIUM GEROLDI COMITIS b.

Mole sub hac magni servantur membra Geroldi,
 Hujus jura loci cunctis qui viribus auxit,
 Pannoniis vera Ecclesiæ pro pace preceptus,

D Oppetiit sævo Septembribus ense Kalendis,
 Sideribusque animam dedit. Artus Saxo fidelis
 Abstulit, huc retulit dignoque hic clausit honore.

a Forte re linquere disjunctim.

b Cæsus est in certamine contra Hunnos, anno

799. Vide librum de Visionibus Wettini, supra,
 col. 1063.